

แนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธหอไตรกลางน้ำวัดทุ่งศรีเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี

A GUIDELINES FOR BUDDIST TOURISM PROMOTION OF THE
BUDDIST HOLY SCRIPTUE HALL IN THE MIDLE OF THE POOL
THUNG SI MAUENG TEMPLE UBON RACHATHANI PROVINCE

¹สุริยา เจิมขุนทด, ²ทิพย์ภวิษณ์ ไสชาติ และ ³พระครูโกศลวิহারคุณ

¹Suriya Jermkhuntot, ²Thipphavit Saichart and ³Phrakru Kosolwiharakhun

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

¹jermkhuntotsuriya@gmail.com

Received: May 8, 2023; Revised: July 28, 2023; Accepted: August 10, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ วัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อศึกษาหลักการและแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงพุทธ 2) เพื่อศึกษาสภาพการท่องเที่ยวเชิงพุทธของหอไตรกลางน้ำ วัดทุ่งศรีเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 3) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธ หอไตรกลางน้ำ วัดทุ่งศรีเมือง จังหวัดอุบลราชธานี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ พื้นที่วิจัยได้แก่ หอไตรกลางน้ำวัดทุ่งศรีเมือง จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เจ้าอาวาสวัด ผู้นำชุมชน หัวหน้าส่วนราชการในท้องถิ่น และนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบไปด้วยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 5 กลุ่ม จำนวน 16 รูป/คน เป็นการเก็บข้อมูลโดยการลงพื้นที่สัมภาษณ์ นำเสนอข้อมูลเชิงโวหารพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า : 1) หลักการและแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงพุทธ พบว่า การท่องเที่ยวเชิงพุทธ เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ประกอบด้วยความเชื่อและแบบแผนพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ การท่องเที่ยวเชิงศาสนาในส่วนอื่นๆ ของโลก ก็มักจะจัดขึ้นตามวัฒนธรรมในเทศกาลงาน ประจำปี และจัดขึ้นในโอกาสพิเศษ 2) สภาพการท่องเที่ยวเชิงพุทธของหอไตรกลางน้ำ วัดทุ่งศรีเมือง จังหวัดอุบลราชธานี จากการศึกษาพบว่า หอไตรกลางน้ำวัดทุ่งศรีเมืองยังไม่มีเป็นที่นิยมมาก เนื่องจากขาดสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยว เช่น ร้านขายสินค้าของฝากที่ระลึก ร้านเช่าวัตถุมงคล มัคคุเทศก์คอยให้

¹ นิสิต, หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

² อาจารย์ ดร. หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

³ อาจารย์ ดร. หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

ความรู้ และรณขนาดใหญ่ไม่สามารถเข้าออกได้ 3) แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธ หอไตรกลางน้ำวัดทุ่งศรีเมือง จังหวัดอุบลราชธานี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ พื้นที่วิจัยได้แก่ หอไตรกลางน้ำวัดทุ่งศรีเมือง จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า 1) เร่งพัฒนา บุรณะ พื้นฟูมรดกและทรัพย์สินทางวัฒนธรรม เช่น ซ่อมแซมปรับปรุงพื้นที่โดยรวมให้มีความสวยงามและเหมาะสม และสวยงาม 2) บริหารการท่องเที่ยวโดยใช้กลยุทธ์การตลาดเชิงรุก การจัดกิจกรรมเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวโดยการร่วมมือกับ รัฐ ชุมชน เช่น กิจกรรมวันสำคัญต่างๆ ประเพณี เป็นต้น

คำสำคัญ : แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวเชิงพุทธ, หอไตรกลางน้ำวัดทุ่งศรีเมือง

Abstract

The objectives of this research are Objectives of the research 1. To study the principles and concepts of Buddhist tourism. Wat Thung Si Mueang Ubon Ratchathani Province. 3. To study ways to promote Buddhist tourism holy scripture hall in the middle of the pool, Wat Thung Si Mueang Ubon Ratchathani Province. It is a qualitative research. Research areas include holy scripture hall in the middle of the pool, Wat Thung Si Mueang Ubon Ratchathani Province The sample group was the abbot of the temple, community leaders, heads of local government agencies. and academic experts which consisted of 5 groups of key informants, 16 person. The data was collected by visiting the interview area. present descriptive rhetorical information. The research findings were as follows: 1) Principles and concepts of Buddhist tourism Be part of the culture It consists of beliefs and belief-related behavioral patterns. Religious tourism in other parts of the world is also culturally organized at annual festivals and on special occasions. 2) Conditions of Buddhist tourism in the holy scripture hall in the middle of the pool, Wat Thung Si Mueang Ubon Ratchathani Province The study found that holy scripture hall in the middle of the pool, at Thung Si Muang temple is not yet very popular. due to the lack of tourist attractions such as souvenir shops Amulets rental shop The guides keep giving knowledge. and large vehicles cannot enter and exit. 3) Guidelines for promoting Buddhist tourism holy scripture hall in the middle of the pool, Wat Thung Si Mueang Ubon Ratchathani Province It is a qualitative research. Research areas include holy scripture hall in the middle of the pool, Wat Thung Si Mueang Ubon Ratchathani Province found that 1) Accelerate the development, restoration, restoration of heritage and cultural assets, such as repairing and improving the overall area to be beautiful and suitable and beautiful. 2) Manage tourism using

aggressive marketing strategies. organizing activities to attract tourists by cooperating with the state, community, such as activities on important days, traditions, etc.

Keyword: Guidelines for promoting tourism, Buddhist tourism. Ho Tri in the middle of the water of Wat Thung Si Mueang

บทนำ

ในโลกที่เต็มไปด้วยความวุ่นวายและปัญหาต่าง ๆ มากมายที่คุกคามความสุขในการใช้ชีวิตของมนุษย์ ทำให้เรามนุษย์ต้องเรียนรู้หรือรู้จักหาแนวทางในการผ่อนคลายความเครียด พักผ่อนสร้างความสุขให้กับชีวิต การท่องเที่ยวนับว่าเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่มนุษย์ต้องการที่สุด ดังนั้นการท่องเที่ยวเพื่อการหาความสุข หรือการผ่อนคลายความเครียดของตนเองนั้นมีหลายทางเลือก บางคนเลือกเดินทางไปต่างประเทศ เดินทางไปต่างจังหวัด หรือแม้แต่การท่องเที่ยวเชิงพุทธศิลป์ การเดินชมวัดเพื่อศึกษาความเป็นมา ของวัดต่างๆ รวมถึงการท่องเที่ยวพุทธศิลป์เช่น โบสถ์ วิหาร เจดีย์ ปัจจุบันการท่องเที่ยวของไทยได้มีการพัฒนารูปแบบไปอย่างมาก หลากหลายวัตถุประสงค์ และมีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไปตามประเภทของการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงศาสนา เป็นต้น การเดินทางไปท่องเที่ยวเพื่อเยี่ยมชมความงดงามของโบราณสถาน โบราณวัตถุ เทียวชมงานพุทธศิลป์นมีสการขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ กราบไหว้พระสงฆ์ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบที่เคารพนับถือ เพื่อการปฏิบัติธรรมเพื่อความผ่อนคลาย และเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต ตั้งแต่ในสมัยพุทธกาล ซึ่งมีค่านิยามต่างๆ เช่น "ธรรมสัจจะ" "การจาริก แสวงบุญ" "การเดินทางแสวง บุญ" หรือแม้แต่ในปัจจุบันที่ว่า การท่องเที่ยวแนวพุทธ หรือ Buddhist Tourism ซึ่งถ้าหากกล่าวถึง พระพุทธทศจะใน คราวที่ส่งสาวกไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่ว่า

จรถ ภิกขเว จาริก พหุชนหิตาย พหุชนสุขาย โลกานุกมฺปกาย อตุลาย หิตาย สุขาย เทวมนุสาณํ ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงจาริกไปเพื่อประโยชน์สุขแก่ชนจำนวนมาก เพื่ออนุเคราะห์ ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์

กล่าวโดยย่อว่า “จงเที่ยว จาริกไปเพื่อประโยชน์และความสุขของคนหมู่มาก” จะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวแนวพุทธ ในแต่ละ นิยาม ล้วนมีความหมายเพื่อการแสวงหาความรู้ ศึกษาหา ข้อปฏิบัติอันเป็นหลักในการดำรงชีวิต อย่างถูกต้อง ไม่เบียดเบียนทั้งตนเองและผู้อื่น ซึ่งหมายถึงเป็นการเดินทางที่ก่อประโยชน์เกื้อกูลซึ่งกัน ละครัน ระหว่างผู้ที่เดินทางท่องเที่ยวและผู้ให้บริการ อันจะนำมาซึ่งความสงบสุข สันติภาพ แก่มวล มนุษย์ทุกหมู่เหล่า มิได้เป็นการเดินทางเพื่อบังเบียดผู้อื่น หรือเพื่อสนองความต้องการของ นักท่องเที่ยวแต่เพียงอย่างเดียว แต่เป็นการเดินทางที่ควบคู่ไปกับการศึกษา การพัฒนาจิตใจของผู้ เดินทาง และการปฏิบัติในหนทางที่ถูกต้องแก่เพื่อนมนุษย์ รวมถึงหมู่สัตว์ และสิ่งแวดล้อมอันวิถิตทาง แห่งธรรมชาติอันยิ่งใหญ่ที่ทุกสรรพสิ่งล้วนต่างพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และเพื่อความดีงามของสังคม และสรรพสิ่งในโลก ซึ่งอาจกล่าวโดยสรุปว่า “การ

ท่องเที่ยวแนวพุทธ คือ การเดินทางเพื่อการศึกษา พัฒนาจิตใจ และการปฏิบัติในแนวทางที่ถูกต้อง แก่ เพื่อนมนุษย์และสิ่งแวดล้อมในลักษณะที่ก่อให้เกิดประโยชน์เกื้อกูลต่อสรรพสิ่ง

ในปัจจุบันเรามองเห็นภาพชาวต่างประเทศสะพายกล้องถ่ายรูปเดินกันเป็นกลุ่มใหญ่บ้าง เล็กบ้างอยู่ตามวัด วัง โบราณสถาน หรือนั่งน่อยหม่นน้อยยอบแดดอยู่ตามชายหาด และอีกจำนวนไม่น้อยที่ไปเที่ยวชมป่าเขาลำเนาไพร เรามักจะมองเห็นว่าชาวต่างประเทศเหล่านี้ได้ใช้จ่ายเงินเป็นค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าเดินทางไปชมสถานที่ต่างๆ ค่าซื้อของฝากของที่ระลึก โดยที่เราไม่คิดว่ามันเป็นเงินตราต่างประเทศเข้ามาใช้จ่ายในบ้านเมืองของเรา ในขณะเดียวกันเรามักจะไม่คิดถึงคนไทยที่เดินทางท่องเที่ยวอยู่ภายในประเทศทั้งๆ ที่นักท่องเที่ยวคนไทยเหล่านี้มีจำนวนเพิ่มขึ้นมากทุกปี เพราะการเดินทางท่องเที่ยวนั้นเป็นการผ่อนคลายความเคร่งเครียดพร้อมๆ กับการได้รับความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณี ได้เห็นภูมิประเทศที่แปลกตาและได้สร้างความสัมพันธ์กับคนต่างถิ่นด้วย เมื่อการคมนาคมสะดวก การเดินทางท่องเที่ยวกลายเป็นความนิยม ธุรกิจต่างๆ ก็เกิดขึ้นเพื่อรองรับการเดินทางท่องเที่ยวมากมาย ทั้งธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรง เช่น ธุรกิจการขนส่ง ธุรกิจที่พักและอาหาร ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจการค้าของที่ระลึก ธุรกิจเหล่านี้ขายบริการให้กับตัวนักท่องเที่ยวเองและยังมีธุรกิจที่เกี่ยวข้องทางอ้อม เช่น การก่อสร้างอาคาร ที่พัก ร้านอาหารการผลิตสินค้าเกษตรกรรมเพื่อขายให้แก่ธุรกิจที่พักและอาหาร การผลิตสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านเพื่อส่งร้านค้าของที่ระลึก

“วัฒนธรรมเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สำคัญ คือสามารถดึงดูดให้กลุ่มคนต่างถิ่นเดินทาง มาเยือนเพื่อสัมผัสและชื่นชมกับสิ่งที่ไม่มีในท้องถิ่นของตน จะเห็นได้ว่าวัฒนธรรมของคนท้องถิ่นกับ การท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์และเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ในปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงพุทธศิลป์นั้น ได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นชาวไทย หรือชาวต่างชาติ ก็ให้ความสนใจในการท่องเที่ยวแหล่งพุทธศิลป์ในจังหวัดอุบลราชธานี มากขึ้นแต่ละวัดก็มีศิลปวัฒนธรรมเชิงพุทธศิลป์ที่แตกต่างกัน หนึ่งในนั้นก็มี หอไตรกลางน้ำวัดทุ่งศรีเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน จนมีผู้คนมากมายให้ความสนใจโดยเฉพาะชาวต่างชาติ แต่ส่วนมากแล้วผู้ให้ความสนใจในการท่องเที่ยวเชิงพุทธศิลป์นั้น ส่วนมากจะเป็น ผู้สูงอายุและชาวต่างชาติที่เห็นความสำคัญในการท่องเที่ยวเชิงพุทธศิลป์ แต่มีแค่เยาวชนส่วนน้อยที่ให้ความสนใจในการท่องเที่ยวเชิงพุทธศิลป์

หอไตรกลางน้ำจังหวัดอุบลราชธานีกำลังเป็นที่นิยมสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติเป็นอย่างมาก ทั้งการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การท่องเที่ยวการค้าขายแดน นอกจากนี้ยังมีการท่องเที่ยวอีกอย่าง คือการท่องเที่ยวเชิงพุทธเป็นอย่างมาก เช่นการไหว้พระ 9 วัด การขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในเมืองดอกบัว วัดทุ่งศรีเมือง ก็เป็นหนึ่งในวัดที่ผู้วิจัยให้ความสำคัญ ให้ความสำคัญศรัทธา วัดทุ่งศรีเมือง เป็นวัดราษฎร์ มหานิกาย ตั้งอยู่เลขที่ 95 ถนนหลวง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นที่ตั้งของหอไตรกลางน้ำ หรือหอพุทธธรรม มีความสำคัญมากในวัดทุ่งศรีเมือง มีอายุราว 179 ปี แต่พบว่ามียกนักท่องเที่ยวจำนวนน้อย แม้แต่ประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานียังไม่ทราบข้อมูลที่ชัดเจน ดังนั้นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธถือเป็นมรดกของชาวอุบลราชธานีที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ รักษา ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลสู่ประชาชนและนักท่องเที่ยว ให้เกิดความศรัทธา ความประทับใจในเมืองดอกบัว หรือจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่ง

เหตุผลดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงให้ความสนใจในการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธหอไตรกลางน้ำวัดทุ่งศรีเมือง จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ให้เกิดความศรัทธา สร้างเศรษฐกิจ สร้างรายได้ให้กับชุมชน ท้องถิ่น และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธให้กับจังหวัดอุบลราชธานีให้ยั่งยืน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธหอไตรกลางน้ำวัดทุ่งศรีเมืองจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของวัดและการดำเนินงานของวัดทุ่งศรีเมือง จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธหอไตรกลางน้ำวัดทุ่งศรีเมือง จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อศึกษาแนวทางข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธหอไตรกลางน้ำ จังหวัดอุบลราชธานีอันเป็นแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธของจังหวัดอุบลราชธานี และอนุรักษ์มรดกทางวัตถุของชุมชน ให้เกิดประโยชน์ในภาพรวมแก่บ้าน วัด โรงเรียน และชุมชนอย่างยั่งยืนสืบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักการและแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงพุทธ
2. เพื่อศึกษาสภาพการท่องเที่ยวเชิงพุทธของหอไตรกลางน้ำ วัดทุ่งศรีเมือง จังหวัดอุบลราชธานี
3. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธ หอไตรกลางน้ำวัดทุ่งศรีเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธ หอไตรกลางน้ำวัดทุ่งศรีเมือง จังหวัดอุบลราชธานี นี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้ดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ให้ข้อมูลหลัก การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยมีโครงสร้าง และไม่มีโครงสร้าง ในการวิจัยครั้งนี้จะใช้วิธีการสัมภาษณ์เจ้าอาวาสวัด ผู้นำชุมชน หัวหน้าส่วนราชการในท้องถิ่น และนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบไปด้วยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 5 กลุ่ม จำนวน 16 รูป/คน ประกอบไปด้วย คือ 1) เจ้าอาวาส พระสงฆ์ในวัดทุ่งศรีเมือง 3 รูป 2) ตัวแทนพระสงฆ์ในเขตเทศบาลเมืองอุบลราชธานี 3 รูป 3) เจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมการท่องเที่ยว 4 ท่าน 4) ผู้นำชุมชน คณะกรรมการ และ ผู้มีส่วนร่วมในชุมชน 4 ท่าน 5) เจ้าหน้าที่จากสำนักงานพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติจังหวัดอุบลราชธานี 2 ท่าน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (Structure In-depth Interview) สร้างขึ้นจากแนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธหอไตรกลางน้ำ จังหวัดอุบลราชธานี

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธหอไตรกลางน้ำวัดทุ่งศรีเมือง จังหวัดอุบลราชธานี โดยการสรุป วิเคราะห์ สังเคราะห์และนำเสนอในเชิงพรรณนาต่อไป

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธ หอไตรกลางน้ำวัดทุ่งศรีเมือง จังหวัดอุบลราชธานี สรุปผล ดังนี้

1. หลักการและแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงพุทธ หมายถึง การส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีเป็นการสืบทอดพระพุทธศาสนาในรูปแบบการท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวเชิงพุทธเป็นการเพิ่มพูนคุณประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคม และเป็นผลโยชน์ต่างๆ ต่อวัด ชุมชนเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจพื้นที่ใกล้เคียง ร้านอาหาร โรงแรม รวมไปถึงการทำบุญ ปล่อยนกปล่อยปลา ปล่อยเต่า และมีการเช่าบูชาวัตถุมงคล สิ้นค้าพื้นเมืองในท้องถิ่นดั่งนั้น ดังนั้นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนามีจุดหมายเพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนาในรูปแบบการท่องเที่ยว เพื่อเป็นการสืบทอดพระพุทธศาสนาและเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชน โดยการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้มาท่องเที่ยวสถานที่ที่เป็นวัดหรือการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนามากขึ้นตลอดจนเกิดทัศนคติของเจ้าอาวาส พระภิกษุ สามเณรที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงพุทธเพื่อเป็นการสืบทอดอายุพระพุทธศาสนาในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงพุทธสืบต่อไป

2. สภาพการท่องเที่ยวเชิงพุทธของหอไตรกลางน้ำ วัดทุ่งศรีเมือง จังหวัดอุบลราชธานี อันเป็นที่ตั้งของหอไตรอันงดงามนี้เป็นวัดสำคัญคู่ บ้านคูเมืองอุบลราชธานีมาแต่สมัยโบราณ ก่อตั้งขึ้นราว พ.ศ. 2385 ในสมัยรัชกาลที่ 3 โดยญาครุช่าง พระสงฆ์ชาวเวียงจันทน์ มีพื้นที่ 19 ไร่ 23 ตารางวา เดิมเป็นทุ่งนา จึงได้นำมาว่าวัดทุ่งศรีเมืองตามประวัติกล่าวว่า ผู้สร้างวัดนี้คือท่านเจ้าคุณพระอริยวงศาจารย์ ญาณวิมล อุบลสังฆปาโมกข์ (ส่วย หลักคำ) เจ้าคณะเมืองอุบลราชธานีรูปแรกเนื่องจากท่านเคยมาธุดงค์อยู่ ณ ที่แห่งนี้เนืองๆ จึงได้สร้างวัดบริเวณนี้เริ่มด้วยการสร้างสิมหรือพระอุโบสถ ซึ่งเดิมเรียกว่า หอพระบาท ต่อมาได้สร้างหอไตรกลางน้ำและกุฏิพระสงฆ์สามเณรขึ้นอีกภายในวัดทุ่งศรีเมืองนอกจากจะมีหอไตรกลางน้ำอันน่าชมแล้วยังมีหอพระบาทหรือ พระอุโบสถ ซึ่งสร้างแบบสถาปัตยกรรมผสมระหว่างศิลปะเวียงจันทน์ และศิลปะรัตนโกสินทร์ เพื่อประดิษฐานพระพุทธบาทจำลองจากวัดสระเกศราชวรมหาวิหาร ส่วนที่เป็นศิลปะแบบเวียงจันทน์ ได้แก่ โครงสร้างช่วงล่าง เช่น ฐานเอวขันธุ์ บันไดจระเข้ และเฉลียงด้านหน้า ส่วนที่เป็นศิลปะแบบรัตนโกสินทร์ได้แก่ ช่วงบน เช่น ช่อฟ้า ใบระกา และหางหงส์ ภายในหอพระบาทมีภาพจิตรกรรมฝาผนังอันเก่าแก่ทั้ง 4

ด้าน เป็นภาพเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธประวัติและทศชาติ ภาพวิถีชีวิตของผู้คนพลเมืองทั้งชาวไทยและชาวจีนที่มีบ้านเรือนอยู่ริมน้ำ และชีวิตผู้คนภายในรั้ววัง รวมทั้งภาพอาคารสถาปัตยกรรมแบบจีน อันเป็นศิลปะที่นิยมสร้างกันมากในสมัยรัชกาลที่ 3 หอไตรกลางน้ำวัดทุ่งศรีเมือง ศิลปะผสมระหว่างไทย ลาว และพม่าหอไตรนี้เป็นหอไม้ สร้างอยู่กลางสระน้ำ เป็นอาคารไม้ขนาดกว้าง 8.20 เมตร ยาว 9.85 เมตร สูงจากระดับพื้นน้ำถึงยอดหลังคาประมาณ 10 เมตร รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ยกพื้นสูงได้ถนัดโปร่ง ตัวอาคารหอไตรเป็นเรือนฝาไม้แบบเรียบเครื่องสับฝาแบบประทุนอย่างเรือนไทยภาคกลาง ขนาด 4 ห้อง ลูกฟักรองตีนช้างแกะสลักลาย ประตูกว้างเข้าอยู่ทางทิศตะวันออก มีหน้าต่างโดยรอบ 14 ช่อง หลังคาทรงจั่วมีปีกนกรอบปีกนกกว้าง 2 ชั้น ส่วนบนเป็นหลังคาทรงแบบโบสถ์ไทยมีชั้นลด 2 ชั้น ช่อฟ้า รวยล่ายอง ใบระกา นาคสะดุ้งและหางหงส์แบบภาคกลาง หน้าบันไม้จำหลักลายแบบไทย (ลายดอก) ดอกพุดตาน ลายกระจังวน ลายประจายามกำมปู มุงแป้นไม้ มีทวยสลักด้วยไม้ค้ำยันชายคาปีกนกโดยรอบจำนวน 19 ตัว ด้านหน้าข้างประตูเข้าสลักหัวทวยแบบเทพพนม อีก 17 ตัวเป็นรูปพญานาค พญานาคซึ่งสวยงามตามแบบฉบับของสกุลช่างสมัยนั้น กรอบประตูหน้าต่างสลักลวดลาย ผนังและบานประตูหน้าต่างเขียนลายลงรักปิดทองโดยรอบ บานประตูเขียนรูปทวารบาล ภายในทำเป็นห้องสำหรับเก็บพระไตรปิฎกและใบลานส่วนของหลังคามีศิลปะไทยผสมพม่า มีช่อฟ้า ใบระกา หลังคาซ้อนกันหลายชั้น แสดงถึงอิทธิพลของศิลปกรรมพม่าที่ส่งผ่านมาทางศิลปะลาวล้านช้าง ลวดลายแกะสลักบนหน้าบันทั้งสองด้านเป็นศิลปะลาวที่มีฝีมือช่างหลวงจากเวียงจันทน์ หอไตรนี้ได้รับรางวัลผลงานอนุรักษ์สถาปัตยกรรมดีเด่นจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และยังได้ถูกสถาปนาเป็นมรดกจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เมื่อปี พ.ศ. 2527 นอกจากนี้ ยังได้ชื่อว่าเป็น 1 ใน 3 ของดีเมืองอุบลฯ สมัยก่อน จนมีคำกล่าวติดปากกันต่อ ๆ มาว่า “พระบาทวัดกลาง พระบางวัดใต้ หอไตรวัดทุ่ง

3. แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธ หอไตรกลางน้ำวัดทุ่งศรีเมือง จังหวัดอุบลราชธานี แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยว 1) ด้านสิ่งดึงดูดใจ 2) ด้านการอำนวยความสะดวก 3) ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สภาพทางด้านภูมิศาสตร์วัดทุ่งศรีเมืองมีความเหมาะสมในด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวการท่องเที่ยว ควรมีการจัดกิจกรรมไหว้พระ บุญสืบสานประเพณีต่างๆ เพื่อเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวและเปิดโอกาสให้คนในเขตเทศบาลเมืองอุบลและพื้นที่ใกล้เคียงได้เข้ามามีส่วนร่วมทำบุญ โดยให้หน่วยงานรัฐและชุมชนได้ร่วมมือกันในการจัดสถานที่เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว และจัดกิจกรรมการแสดงละครพื้นบ้าน การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับหอไตรกลางน้ำวัดทุ่งศรีเมือง โดยให้ภาคเอกชนหรือเยาวชนที่มีความสนใจ ได้มาให้ความรู้และอธิบายถึงหอไตรกลางน้ำว่ามีความเป็นมาอย่างไร และมีความสำคัญต่อชุมชนวัดทุ่งศรีเมืองมากน้อยแค่ไหน เนื่องจากวัดทุ่งศรีเมืองมีจุดขายหลายอย่าง ไม่ได้มีดีแค่หอไตรกลางน้ำ เพราะอุโบสถหรือสิมของวัดทุ่งศรีเมืองก็มีความสวยงามและโดดเด่นในด้านของสถาปัตยกรรม จิตรกรรมฝาผนัง และพระเจ้าใหญ่องค์เงิน โดยการจัดกิจกรรมนี้เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้วัด ชุมชน หน่วยงานภาครัฐได้ร่วมมือกัน โดยให้คนในชุมชนได้มีโอกาสได้นำสินค้าที่มาขาย เปิดเช่าวัตถุมงคล มีทีมงานดูแลความสะอาดด้านห้องสุขาและพื้นที่ต่างมีการเปิดร้านบูชาดอกไม้รูปเทียนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินมาเที่ยว

มีสถานที่จอดรถที่เหมาะสม มีถึงขยะไว้บริการตามจุดต่างๆ มีการจัดกิจกรรมในงานเทศกาลประจำปี ในช่วงเวลาที่สำคัญ บุญประเพณีแห่พะเหวด บุญเข้าพรรษา งานกฐิน และที่สำคัญงานแห่เทียนพรรษาซึ่งจัดขึ้นในทุ่งศรีเมืองซึ่งใกล้กับวัดทุ่งศรีเมืองเราสามารถจัดกิจกรรมหรือจัดนิทรรศการเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวงานในช่วงเทศกาลแห่เทียนพรรษาได้ เพื่อที่จะได้ให้คนในชุมชนและวัดได้ร่วมมือกันเพื่อพัฒนาการส่งเสริมการท่องเที่ยวหอไตรกลางน้ำวัดทุ่งศรีเมือง เพื่อให้การท่องเที่ยวเยี่ยมชมหอไตรกลางน้ำคู่กับชุมชนวัดทุ่งศรีเมือง และชาวอุบล

4. สำนักงานท่องเที่ยวได้จัดกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับคำสอนของชาวอุบลราชธานี คือเมืองแห่งธรรมะดังนั้น สำนักงานท่องเที่ยวได้จัดกิจกรรมปั่นสามล้อเที่ยววัด ซึ่งกิจกรรมนี้ได้มีการจัดขึ้นในช่วงเดือนเมษายนซึ่งได้นำนักท่องเที่ยวขึ้นสามล้อเที่ยวชมวัดและกราบพระขอพรวัดที่สำคัญในจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งประกอบไปด้วย วัดสุภานุราม วัดหลวง วัดศรีอุบลรัตนาราม วัดทุ่งศรีเมือง วัดมหาวนาราม วัดวัดแจ้ง ซึ่งเป็นวัดที่มีความโดดเด่นและเก่าแก่อย่างมาก และที่สำคัญก็คือ หอไตรกลางน้ำวัดทุ่งศรีเมือง ในปัจจุบันหอไตรกลางน้ำขาดวิทยากรหรือมัคคุเทศก์ผู้ให้ความรู้ เกี่ยวกับความสำคัญของหอไตรกลางน้ำ ความเป็นมาของหอไตรกลางน้ำ เพราะว่ามีนักท่องเที่ยวบางคน เมื่อมาถึงสถานที่แล้วต้องการทราบข้อมูลของหอไตรกลางน้ำ ว่าสร้างขึ้นมาเพื่อทำอะไรมีประวัติความเป็นมาอย่างไร และที่สำคัญควรเพิ่มป้ายกล่าวสักการะพระพุทธรูปที่ประในวัดทุ่งศรีเมืองเพื่อนักท่องเที่ยวจะได้กล่าวสักการะ ทั้งนี้เพื่อเป็นรายได้ให้กับชุมชนวัดทุ่งศรีเมืองควรมีการขายของที่ระลึกให้กับนักท่องเที่ยว และเพื่อเป็นการปลูกจิตสำนึกให้กับชุมชนวัดทุ่งศรีเมืองควรมีการนำเด็กที่อยู่ในชุมชนมาฝึกฝนให้เป็นมัคคุเทศก์เพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหอไตรกลางน้ำวัดทุ่งศรีเมืองกับนักท่องเที่ยวเพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนคู่กับชุมชนวัดทุ่งศรีเมืองมีการจัดกิจกรรมต่างที่เกี่ยวกับชุมชนวัดทุ่งศรีเมือง เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม รวมถึงมีการจัดนักปราชญ์ชาวบ้านผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนวัดทุ่งศรีเมืองและที่สำคัญคือการให้ข้อมูล ประวัติความเป็นมาอย่างไร หรือสร้างขึ้นมาจากวัตถุประสงค์อะไร เพื่อให้คนรุ่นหลังหรือนักท่องเที่ยวได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหอไตรกลางน้ำ รวมไปถึงเป็นการปลูกฝังคนรุ่นหลังให้เกิดความรักความหวงแหนในหอไตรกลางน้ำวัดทุ่งศรีเมือง และได้อธิบายในเรื่องของการแต่งกาย ว่าควรแต่งตัวให้เหมาะกับสถานที่ ไม่ว่าจะเป็นพระภิกษุ หรือนักท่องเที่ยว ต้องแต่งกายให้เหมาะสม สุภาพเรียบร้อยตามคำสอนของพระสัมมาสัมมาพุทธเจ้า ถือศีล ภาวนา ทำดี คิดดี ปฏิบัติดี รักษาความสะอาด ปลูกจิตให้เกิดความรักชาติธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในวัดหรือชุมชนวัดทุ่งศรีเมือง

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธ หอไตรกลางน้ำวัดทุ่งศรีเมือง จังหวัดอุบลราชธานี มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

ในทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธ หอไตรกลางน้ำวัดทุ่งศรีเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ผลดีของการจัดการท่องเที่ยวเชิงพุทธ ผลดีด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวเป็นการ

กระตุ้นเศรษฐกิจเป็นอันดับต้นๆของประเทศ และส่งผลให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีรายได้เพิ่มมากขึ้น ทำให้วัดมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพื่อนำเงินที่ได้จากการท่องเที่ยวไปพัฒนาบูรณะวัดในด้านต่างๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในวัด และเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชนจากการนำสินค้า ของที่ระลึกมาจำหน่าย เป็นต้น เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ยั่งยืนกับวัดและชุมชนวัดทุ่งศรีเมือง ผลดีด้านสังคม ทำให้นักท่องเที่ยวที่วัดทุ่งศรีเมืองหรือไตรกลางน้ำ จะได้รับการปลูกฝังความเชื่อความศรัทธา และคำสอนของพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวที่เป็นเยาวชน ซึ่งเยาวชนสามารถเรียนรู้คุณธรรม คำสอน และสิ่งดีงามจากการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา เพื่อนำไปปรับใช้ในสังคมเพื่อให้สังคมน่าอยู่และสงบมากยิ่งขึ้น ผลดีด้านวัฒนธรรมวัดหรือศาสนสถานในปัจจุบันได้กลายเป็นอีกหนึ่งแหล่งท่องเที่ยวที่ผู้คนต่าง ให้ความสนใจเพิ่มขึ้นเรื่อยๆและเป็นเหตุให้วัดหรือศาสนสถานบางแห่งได้ปรับบทบาท ใหม่เพิ่ม จากเดิมที่เคยจำกัดไว้สำหรับเป็นสถานที่ปฏิบัติกิจของสงฆ์และศาสนพิธีของ ชาวบ้าน หรือเป็นสถานที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของผู้คนในชุมชนที่แต่ละวัดนั้นตั้งอยู่ กระทั่งกลายมาเป็นสถานที่รองรับนักท่องเที่ยวที่มาจากต่างถิ่น มีสาเหตุมาจากการ ที่วัดได้ขยายบทบาทโดยอาศัยคุณสมบัติของศาสนสถานเป็นแรงจูงใจให้เกิดการ ท่องเที่ยว ซึ่งการปรับแต่งบทบาทของวัดในมิติของการท่องเที่ยวการไม่สูญเสียสภาพเดิมนั้น สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม ที่สนับสนุนให้นำทุนทางวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นมาเป็นแหล่งดึงดูด นักท่องเที่ยวซึ่งบางแห่งก็เป็นมรดกของชุมชน ประกอบกับประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนามีวัดเป็นศูนย์กลางของสังคมและคุณค่าอันดังกล่าวข้างต้น การผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและศิลปวัฒนธรรมจึงเป็นการท่องเที่ยว ที่มีมิติของการพัฒนาจิตใจควบคู่ไปพร้อมกับส่งเสริมความเป็นไทย ทั้งยังเป็นการ สืบสานศาสนาและศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของไทยให้เป็นสิ่งที่ดำรงอยู่คู่ชาวอุบลและประเทศชาติ

เอกสารอ้างอิง

- ภัทร์สุภา ลีลานาภพวรรณ. (2551), “การท่องเที่ยวเชิงพุทธ : ศึกษาเฉพาะกรณีแหล่งวัฒนธรรมในกรุงเทพมหานคร”, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย.
- พระมหาสุริยา อภิวิฑฒโน (มะสันเทียะ), (2558), “กลยุทธ์การเพิ่มคุณค่าการตลาดสำหรับการท่องเที่ยว เชิงพุทธศาสนาของพระอารามหลวงในเกาะรัตนโกสินทร์”, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสยาม.
- ธนิต บุตรทิพย์สกุล, (2558), พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาของนักท่องเที่ยววัด จังหวัดน่าน, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อารีย์ นัยพินิจ และคณะ, แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา วัดในพื้นที่ฝั่งธนบุรี [ออนไลน์], แหล่งที่มา <http://msjournals.aru.ac.th> [7 สิงหาคม 2565]

